

"دوانزه وانه بو منالان" و چهند تابلویهك.....

نووسینی: رزگار - نازاد مستهفا

سهروتاری یه كهه م ژماره ی "نالای سووری كوردایه تی" ، كه "ئورگانی هیزی پيشمه رگه ی پاسوك" بهم رسته پرسنگداره دهست پیده كات : (ووشه سهره تاي كرداره و بلیسه ی كاروان... ووشه دینامیته و نارنجوك قه لای زولم و زور و زورداری هه لده ته كینئ... ووشه ی پیروز و پاك راست ، بیری ره سهن ، بیركردنه وه ی دروست دهرسكینئ ، نه ته وه یهك به ئاگا دینیتته وه و چه وساوان ده وروژینئ و به شخوراوان هان ده دات... ووشه ی كوردی پیروژیش چیوه ی بیری كوردایه تی ره سهنه ، كوردایه تیش چاره نووس و بوونی نه ته وه ی كورده . (...)

ئهمهش یه كیکه له راستییه زانستی و میژوییه ههره بهرچاو و گرنگه كانی ژیان و بوونی كومه لایه تیی مروّف ، رووپه ری میژوو و روداوه گرنگه بهرچاوه كانی خه بات و نه به ردی نه ته وه كان هه لده ره وه ، ده بیینی هه میشه ووشه ی ره سهن پيشه نگی كاروان و زهنگی راستبوونه وه و راپه رین بووه ... (قوّلتیر ، رۆسو، تومپین، فیخته، مایكوفسکی و لوركا) دهنگی دلیر و ره سهنی هه رگیز نه مری شوپشانی مه زنی "فه ره نسای گه وره و ئهمه ریکا و ئه لمانیا و ئوكتوبه ر و ئیسپانیا" بوون... ئه مان گیان و هه ناو و بزوینه ری شوپش بوون...

رۆله ی هه لكه وتوو ی كوردیش "عه بدوللا په شیو" دهنگی ههره ره سهن و سازگار و تروپکی شوپشی كورد و كوردایه تیییه . په شیو دهنگی ویزدانی نه ته وه ی كورد و په یامبه ری بیری ره سهنی كوردایه تیی پیروژه !

ئه گه "په شیو" كورد نه بووایه ، كه كوردیشه "كوردایه تی" فه لسه فه ی ژیان و خه بات و ریبازی نه بووایه... پیچ وایه هه زار هینده ی "نازم حیکمه ت" و "مایكوفسکی" له بهرچاوان و له سه ر دلان ده بوو!! به لام ئه و هینده شانازییه ی به سه كه چاكتیرین دهربر "معبر" ی ویزدان و ده روونی كورده... په شیو ئیمرو دهنگی هه ست و خواز و ژان و ژوانی نه ته وه یه کی له بیر براوه یه ، پیغه مبه ری هه ستی بلندی به خو نازین و داوای ره وای كورده... ئه و له سه ر بلندی زاتیکی باوه ربه خو و واقعی ویست و ره وای نه ته وه كه یه وه چاوی هیوا و ئاواتی بریوه ته "نازادی و یه كسانی" كورد... كه س وهك په شیو ره پوراست و گرده بر نه چۆته وه به گز واقعیکی تالی سه پیئراوی ناره وادا، له نیو هۆبه ی مه سلّه تباری و خۆدان به دهسته وه و ناوه راستره ویی دنیای سیاسه تی ئالۆزی بی لۆژیکی دوینی و ئیمرو ی كورددا ، وهك دار سه روو، وهك بهر به ست ، وهك كیو به رووی داگیركه رانی كوردستان و خو فرۆشانی ناوخۆدا ده وه ستیته وه و وشه كانی ئاگر له سه ر پشتی داگیركه ران ده كاته وه و سه ری نه ویی بوو كه شوشه خو ركه كانی ناوخۆ پی نه وینتر ده كات ، چهك ده داته ده ست شوپشگیپان و داس بو جوتیار و چهكوش بو کریكار و بیری تیژ و ره سهن بو روشنیران .

به كورتیییه كه ی، وهك تاكیکی هه لكه وتوو ریچكه ی به سه ته له کی واقع و بیر بو تاكه كانی دوا ی خو ی ده شكینئ و چاویان ده كاته وه بو روشناییه کی روونتر... بو "كوردستانیکی نازاد و گه لیکی یه كسان" . ئه م ریگا سه خت و پیروژه ، وهك هیچ ریگایه کی دی گولرئز نییه... پر كه ند و كو سپ و له مپه ر و له ویره ، به لام ریگای پیوا ی مه رد و نه ترس و دلیره... هه میشه ش پیروزی و راستی و مه زنی هه ر ریبازیك به سه ختی و دژواری ریبازه كه وه به نده... سه ختی و دژواری ریبازی په شیویش دوو جار له ریبازی ئاسایی و عاده تیی خه لکی تر سه خت و دژوارتره ... ئه م له دووبه ره وه ده جه نگی... به ره ی داگیركه ران و به ره ی بیروباوه ری كو سموپولیتانه ی خو فرۆشانی نیوخۆ!!

نمونه ی ئه مه ، كاتی خو ی كه په شیو، پاش تافیکردنه وه یه کی تال له گه ل سیاسه تی محته ره ف و

بووده له و لینه هاتوو هکانی کورددا ، دیتیان خوڤروشی و به کریگراوییان ، یان به فیرودان و به ره وهه لیدیریان لی شین بوته وه... به " دوانزه وانه " به ناوبانگه کهی روو ده کاته منالانی کورد، نه وهی داهاتوو و چاره نوس به دهستان، په رده له رووی ده مامکه ران داده درپ و وه کو هه ن ده یان خاته روو ، ده ست له سهر دهر د و ژانه کانی کورد داده نی و ئامانج و ئاوات و مه به سته رپه واکانی به روونی و بیگری و گوډ وه کو هه ن دیاری ده کات و ریگی راپه رپین و شوږش و ریباری دانه خوډاگرتن و به رده وامی و فهلسه فه و تیوری << کوردایه تی >> حره سهن و خو مالی وهک { تاکه ری چاره نوسی کورد } ده داته ده ستیان ، تا وهک هه موو دنیا ، مروقی کورد له ژیر سایه ی (کوردستانی کی نازاد و گه لیک یه کسان) دا وه حه سین. به لام خو ی وتنه ی (ده یان وهک به چکه چوله که سهر بری و دوانیشیان رزگاریان بوو !)... ئینجا ده وری مؤرانه ی ناو خو و جاش رو شن بیران هاته پیس و ئه و دوانه ی که له بهر ده ستی چه په لی داگیر که ره که رزگاریان ببوو، " سامی شوږش " ناویکی بیابروو که وته ئاو هروو تکر دنیان ، هه رچی ژه هراوی داخ له دلی و کورد نه ویستی کو سو پو لیتانه ی هه بوو رشاندییه وه به رووی سووری ئه و دوو کوپله تاسا وه دا!! ئه مه ش یه که مجار نه بووه و دوا جاریش نابیت که قاپی گورد په روه ران " بگریت !! بهر له م بهر مال به " کامیل ژیر " گیرا بوو له سهر دیوانی " کوردایه تی " یه که ی... و سهر به ست بامه رنیش له وه لامی شیعیکی " نه حمه د سه لام " دا که به جه نگا وه ریکی قیت نامی پی شکه ش کرابوو.. به وپه ری بی شه رمییه وه ده لی: (چون ده بی و چون ده شی پيشمه رگه یه کی کورد بگه یه نریته ئاستی جه نگا وه ریکی قیت نامی ؟!!)..

له م قاپگر تنه دا هه تا " حاجی قادری کو یی " یش رزگاری نه بووه !!
 " په شیو " شوږش گپر و خاوه ن هه لو یسته، هه لو یستی شوږش گپرانه ی ره سهن و واقعی ... دوور له قرمه و قاوی دروشمی زره شوږش گپرانه ی ساخته. په شیو مروقدو سته ، به لام ئه م مروقیه تی مروقی کورد له " کوردایه تی " دا ده بینئ، ئه و ناتوانئ له زاتی کوردانه ی خو ی هه لگه رپینه وه و بهرگی دروژنه ی خواسته مه نی بیگانه بیوشئ، وهک ریوییه گه ره له کونی خو هه لگه رپاوه کان! ئه و کوردی پی مروقه، بو یه مروقیه تییه که ی له کوردایه تییه وه سهر هه ل دینئ و رهنگ ده داته وه.. به پیچه وانه ی گو شکر اوانی بیری نار هسه نی بیگانه ، که کوردایه تی به تاوان و ته نگنه زه ری ده زانن. ئه وانه کورد نه بی هه موو شتیکی دین!!،... ئه وانه نانی کونه ماسی ده خو ن و پاسی جرتاوا ده که ن!!

" په شیو " ده زانئ هه موو شوږش گپرانی مه زنی دنیا ئه وانه بوون و ئه وانه که نه ته وه کانی خو یان له هه موو شتیکی تر خو شتر ویستوه ، مازینی و دیقالیرا ، جیقرسو ن و فیخته ، سهن یان سهن و ماو و گاندی و نه هرو و عرابی و ناسر ، قازی و به کر سدقی... که سانیک بوون که مه زنی و نه مرییان له خو شه ویستی نه ته وه کانیان وه هاتوو... " په شیو " ئه و سهره تا به لگه نه ویسته ده سه لمینئ که ئه وه ی نه توانئ نه ته وه که ی خو ی خو ش بوو یټ ، مومکین نییه بتوانئ ببیته دو سته نه ته وه یه کی دیکه ، ئه وپه ره که ی ده توانئ به کریگراویکی خو به که مزان بیټ!!
 ئه و به مجوره له یه کی تی و خه باتی نیوگه لان ده گا و ده لی:

چه ند حه ز ده که م

منی کوردیش، ئاده میزادیکی سهر به ست بم

به چه لین و کهوشی کوردی

له چیاکانی فهله ستینا چه که به ده ست بم..

ئه دی کاکه " په شیو " بو وه ستاوی ؟

بەلام چى بكمه؟!
خوشم ئەمپۆ وا دەستبەستەم
داگیركەران.. لە چوار لاوه ،
ناھیلن بچوولئ جەستەم..

كەوابئ هیچ؟!
پەشیو دیتەوہ زمان و دەلئ : نەخیر!!

بەلام پەیمان
هەزار..پەیمان
لە دوا رۆژا،
كە خۆم بینی
كەسیكم نایه بە گزا،
كە خۆم بینی
لە سیبەری كوردستانی رزگار بووما
لەكەى دیلى سراوہتەوہ لە رووما،
ئەوسا.. منیش ،
وہك كوردیكى خاوەن كیان،
چەك هەلگرم
بۆ ھەر كەسیك ، بئئ : ژیان!

ئئ كەوابئ تۆ "شوقینئ" و "تەنگنەزەرى"! چونكە كورئ خۆت ناكەیتە قوربانئ كچئ خەلكئ...
دیسانەوہ پەشیو راست دەبیتەوہ و بە پرسىاریك كە وەلامئ نیبە قور دەدات بە دەمئ
كۆسمۆپۆلینانئ خۆفروشدئا و دەلئ:

بۆ شوقینئ؟!
وا قیتنامئ -
بۆ قیتنامیان سەر دادەنئ.
فەلەستینئ -
دەمرن .. دەژین
بۆ ھەر دلۆپە ئاویكى
بۆ ھەر بەردیكى فەلەستین.
ئەگەر منیش داوا بكەم
سەربەست بژیم وەكو پیاو
لە كوردستانئكى ئازاد
نەك لەت لەت و پیتشیل كراو
بۆ شوقینئ و خۆپەرستم ؟
دە پیم بئئ، خوشەوپیستم،
بۆ شوقینئ و خۆپەرستم!؟

وه نه بئى ئەمە پارانەووه و خۆدەربازکردن بئیت و باوهرى به مهسهلهكهى نه بئیت! تهنه له پرووى
دهرخستنى دەم چهوتیىتى و بئى مهنتیقىی "بیرگیر" انهوه ئەمە ده لئى. ئەگینا په شیو پر به دەم
هاوار دهکات:

دۆسته کانم! باش بزنان
دوژمنانم! باش بزنان
چهند باوهرم به زهردهشت و
به ئاوئستا و به خوا ههیه
ههزار هیندهش
باوهرم به هه لکردنى ئالا ههیه

ئەمەش خه یالى شاعیرانه و ورینه نییه. بیانەوئ و نه یانهوئ هه رده بئى ئەو به رده له سه ر دلیان
هه لئى، په شیو زه مینه ی هه لکردنى ئالا خو ش دهکات و ده لئى:

زۆر تکایه
بو ئەوه ی منالی ئیمهش
بووکه شووشه بیان دهسکهوئ
- وه کوو هه موو
منالانى ئەم دنیا یه -
فیریان بکه ن،
رایان بئین،
تانک و توپی داگیرکه ران
تیک بشکین!

کاکه په شیو دنیا یه له سه رکه وتن چونکه:

سه رده کهوین.
چونکه دوینی،
توپه قورپکی دهستکردم
دایه دهست منالیکی کورد -
ئەو له باتی بووکه شووشه
تفهنگیکی بچکۆلانه ی لئى دروست کرد!

حه ز به مهش ناکات، به لام که تاکه ریگای سه ربه ستی و ئازادی بئیت ده بئى بگیریته بهر، ئەگینا:

خوا ده زانی
بالای تفهنگم خو شناوئ

به لام (ته نیا له لووله ی تفهنگدا ئازادی چاوی هه لدینی)، ئاشتیمان به بئى چهک دهست ناکهوئ...

وهک بیستوومه
ئەو کوتره مانگرتووه
له ئاسمانی ولاتیکی

بی ئالادا
به شریخه‌ی تفه‌نگ نه‌بی
قه‌ت له‌شه‌قه‌ی بالی نادا!

ئهم عاشقه‌ مه‌زنه ، له کوردستانی عیشقی پیروزی دابراوه چونکه:

خۆشه‌ویستم..
خاوه‌ن ووشه‌له‌م ولاته
هه‌میشه .. هاتی .. نه‌هاته!
ئهیانه‌وئ
خاوه‌ن ووشه‌ وه‌ک هه‌نگ وایی
هه‌ر که به‌ رووی کاغه‌زه‌وه‌ دات..
بمرئ .. وه‌کات!

ده‌یانه‌وئ ووشه‌کانمان ،
کو‌ت و زنجیر ، بو‌ پییان بی
سایه‌ی سی‌داره .. جی یان بی!

ده‌یانه‌وئ..
ووشه‌کانمان ،
بی ده‌نگ .. بکه‌ون به‌ روودا،
وه‌ک هه‌زره‌تی ، سمایل که‌وت ،
له‌ژیر ره‌حمه‌تی .. چه‌قو‌دا!

دیاره‌ داگیرکه‌ر له‌ ملکه‌چی به‌ولاره‌ قبول ناکات ، داگیرکه‌رانی سه‌ر ئهم دنیا‌یه‌ن ، هه‌ر به‌وه‌وه
دابین نه‌بوون سامان و دارایی کورد بدزن و خوازی خویانمان به‌سه‌ردا بسه‌پینن .. ئه‌وه‌تا وه‌ک
پۆله‌ کولله‌ به‌ نیشتماندا وه‌ربوون .. بۆیه‌ په‌شیو هاواریان لیده‌کا:

بارکه‌ن برۆن..
کانیاوه‌کان جگه‌ له‌ من
که‌سیکی تر تیر ئاو ناکه‌ن

.....
بارکه‌ن برۆن..
زه‌وی ئیمه ،
دانی ئیوه‌ی لی شین نابئ.

.....
بارکه‌ن برۆن..
میوه‌ی دره‌خته‌کانمان کاله
ئاو‌مان سویره ،
هه‌نگوینمان به‌ ده‌متان تاله‌!

ئیمپرۆ سبهی ههر دهبی بارکهن برۆن چونکه نه کورد باریوه و نه کوردستان مالی بابی ئهوانه،
وهکو پهشیو دهلی:

له ئاسمانهوه نه هاتووم
من میوان نیم.
من میوانی
سبیه رفورسی کوردستان نیم.
بهر له میژوو
کانیهک بووم لییره ده ربووم.
بهر له میژوو
ئاگریک بووم لییره ههلبووم.

پهشیو تهنها نیگاکیشیک و ریواریکی سه ریپینۆر نییه... ئه و ژان و ژوان پیکه وه ده بینی..
دهردهکانی کومهلی کوردهواری ده دۆزیته وه و چارهشی دیاری دهکات.. ده ستنیشانی مه بهست و
ریگا پیکه وه دهکات.. وهکو دوو شتی دیالیکتیکی ده یان بینی که ئاویتیه یهکن و جوئ نابنه وه.
ئامانجی ستراتیژیی بزوتنه وهی کوردایه تی ده خاته روو و تاکه ریگای سهرکه وتن و گه یشتنه
ئامانجیسه له گه لدا دیاری دهکات و دهلی:

منالهکان!

ئیهون زه لکاو ده شله قینن ،
ئیهون ئه و بوومه له رزانه ی
سبهی کانی ده ته قینن ،
ئیهون سبهی
سنووری ده ستکرد ده شکینن ،
قه فی زنجیری لیکچراو
به یه کتره وه ده لکیینن
ئیهون سبهی
له قامیشلی ،
له دیاربه کری شیخ سه عیدا ،
له سلیمانیه برینداردا ،
له مه هابادی "قازی" دا ،
به یه ک فه لسه فه پی ده گهن
گشت تی ده گهن:
ئه وهی کورد بی ، نه وهی نوئ بی ،
ده بی تی شووی
ریی یه کیتهی کوردی پی بی.

پهشیو وهکو بوژروا چاوچنۆکهکان ، بو ئه وه شین ناکات ، کوردستان له ده ست داگیرکه ران
ده ریپینی تا خوئی ههلی لووشی - چۆن کوردستانی بی ئالا و کیانیش ناوی - ئه و کوردستانی رزگار
و یه کگرتوو و ئازادی دهوئ تا کورد تییدا یه کسان بن ، که دهلی:

پئی ناکه نم ..
تا ئه و رۆژه ی هه ژاره کان
مامزی خه نده راوده که ن
بو لیوی لادی و شاره کان
که ئه وه م دی ..
ئه وسا .. منیش وه کوو ئه وان ..
وه کوو شنه ی گوله گه نم
وه کوو ئاره قه ی ناوچه وان ..
له ناخه وه ، پئی ئه که نم!

دواچار په شیو ده زانی له هه موو لایه که وه و له هه ر بن به ردیکدا ، داگیرکه ریگ ، خو فرۆشیگ ،
خۆرکه یه که خوی مه لاس داوه ، بویه به مناله کان ... پیاوانی دوارۆژ و چاره نووس به ده ستانی کورد
ده لئ:

مناله کان!
که وانه کان ده خویننه وه
ئه گه ر رۆژ بوو -
له کونجیدا کپ هه لتووتین .
ئه گه ر شه و بوو -
با چراکان کز بسووتین .
چاک ده زانم ،
گه وره کانتان بتانبین
داختان ده که ن ،
وانه کانم ده سووتین ،
دین ، دووباره ،
جه سته ی هه للاج
ده ده نه وه له سیداره!

کاکه "په شیو" ی مامۆستا ... وانه کانمان خوینده وه و له بهر کرد، تیشووی فه لسه فه ی "گوردایه تی"
مان له پشت به ست ، ریی (ئازادی و یه کسانى) مان گرت بهر ... له گه ل کاروانی رزگاریدا ، له بهر
تیشکی زیڕینی فه لسه فه ی کوردایه تیدا به رابه ریی | پاسۆک " ی پیشره و هه نگاو هه لدینین ...

رزگار
باره گای پاسۆک
6.5.1981

سه رنج
ئه م نووسینه ی سه ره وه ، پیشه کیی ئازاد مسته فا " رزگار " ه ، که له 1981 دا ، له رۆژگاریکی
سه ختی خه باتی چه کداریدا ، بو کومه له شیعیکی په شیوی نووسیوه و مۆرکی راستگویی ئه و

سەردەمەي پېۋە ديارە، بەرزکردنەۋەي ورەي پېشمەرگە ئامانجى سەرەكى بوۋە، نەك لېكۆلېنەۋەيەكى ئاكادېمىيەنە. لە كۈنەئەشكەوتان نووسراۋە، نەك ھۆلې كىتېبخانان . مەبەست لە دووبارەبلاۋكردنەۋەي ئەم پېشەكېيە ئەۋەيە، دەقە ئۆريژنالەكە خەرىكە دەسپېتەۋە و لەناو دەچې. جگە لەمەش، ئەم دەقە يادگارى گەۋرەپېياۋېكى سەركرده و كورديزانېكى خۆرسك و دلسۆزى ئەم نەتەۋەيە، ئەۋيش..... بەداخەۋە، ۋەك چاپكراۋېكى ئەۋ سەردەمەي شاخ، ھەلەي چاپې تېكەۋتوۋە . لېرەدا بې دەقى تەۋاۋى شىعرەكان، بە رېنووسى ئەمپۆ، لە چاپمان داۋەتەۋە. مەبەست لە نەۋوسىنەۋەي شىعرەكان بۆ ئەۋە دەگەرېتەۋە كەۋا خۆشبەختانە سەرجهم بەرھەمەكانى مامۆستا پەشىۋ ئىستا بە ناۋى { پىشت لە نەۋا روو لە كرېۋە } شىعرى 1965 - 1979 و { ھەسپم ھەۋرە و ركېفم چيا } شىعرى 1980 - 2005 لەسەر ئەرك و لەژېر چاۋدېرى خۇيدا بلاۋكراۋەتەۋە و خوينەر بۆ شىعرەكان دەتوانى پەنا بەرېتە بەر ديوانەكانى.

ھەلۆ بەرزنجەيى